

Інформаційно-аналітичні системи: сучасний стан та перспективи розвитку // Дев'ята міжнародна конференція «Нові інформаційні технології в освіті для всіх: безперервна освіта» (ITEA-2014): 25-26 листопада 2014 р. – Київ : Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем як Національний координатор Міжурядової програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» за підтримки Національної академії наук України, Міністерства освіти і науки України // Електронний ресурс : http://itea-conf.org.ua/2014/ua/accepted_papers. – НАЗВА З ЕКРАНУ.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Карплюк Світлана Олександрівна

Житомирський державний університет імені Івана Франка

У статті висвітлено сучасний стан проблеми впровадження інформаційно-аналітичних систем управління навчально-виховним процесом у навчальних закладах. Охарактеризовано функціональні модулі автоматизованих систем управління діяльністю навчальних закладів, які працюють у нашій державі. Окреслено основні принципи їх побудови. Подано перспективні напрями щодо вдосконалення таких систем.

Інтеграція України в європейський простір вимагає від навчальних закладів нашої держави створення конкретних умов для розвитку та самореалізації кожної окремої особистості, а також пошуку ефективних шляхів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, які матимуть можливість самовдосконалюватись впродовж усього періоду своєї професійної діяльності. Це вимагає нових підходів до організації освітнього процесу, переосмислення традиційних методів, засобів навчання та контролю за навчально-виховною діяльністю студентів. Одним із пріоритетних напрямів реформування системи вищої освіти сьогодні є розробка та активне впровадження інформаційно-аналітичних систем управління навчально-виховним процесом у вищих школах, які передбачають підвищення рівня самоорганізації та самоконтролю студентів. Тому активний пошук ефективних систем управління навчально-виховним процесом, їх вивчення, модернізація та впровадження є одним із найважливіших етапів на шляху реформування системи вищої освіти як з освітньої так і з управлінської точки зору.

Незважаючи на те, що проблемою створення ефективних інформаційно-аналітичних систем управління навчально-виховним процесом займається широке коло вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: В. Биков, В. Кухаренко, Л. Ляковський, Н. Морзе, Р. Серебряков, Дж. Сіменс, О. Співаковський, Ю. Триус, Я. Федорова, Н. Чаловська, Д. Щедролосьєв, Б. Ярмахова та інші, немає чіткого конкретного прикладу використання такої системи, яка могла б задовольнити усі вимоги сучасного інформаційного суспільства. Таким чином виникає гостра необхідність виявити усі переваги та недоліки існуючих автоматизованих систем управління навчально-виховною діяльністю вищих навчальних закладів та знайти можливість окреслити шляхи їх вдосконалення з метою створення нової більш ефективної інформаційно-аналітичної Web-орієнтованої системи управління освітньою діяльністю, що забезпечить поліпшення та підвищення якості навчально-виховного процесу в цілому, що і є метою нашої статті.

На сьогодні, в нашій державі найбільш популярними є системи, які створені силами вищих навчальних закладів, які спеціалізуються на розробці та проектуванні програмного забезпечення, а також вітчизняними ІТ-компаніями, які налаштовані на конкретні потреби будь-яких навчальних закладів, задовольняючи усі їх вимоги щодо результуючої ІТ-продукції.

Аналіз існуючих автоматизованих систем управління навчальними закладами дозволяє зробити висновок про те, що усі вони є певними програмними комплексами, що являють собою безліч пов'язаних між собою програм, які забезпечують управління вузом в єдиному інформаційному просторі, і включають у себе модулі, що працюють в середовищі Windows та Web-портал. Уся інформація зберігається в одній загальній базі даних.

Портал надає користувачу-студенту цілий ряд сервісів для отримання інформації щодо розкладу та навчально-виховного процесу. Кожному викладачу також надається можливість користуватися такими сервісами як: розклад (дозволяє on-line переглядати свій власний розклад), успішність (надається можливість виставлення оцінок із конкретних дисциплін). Інші користувачі мають доступ до багатьох функцій таких систем, але доступ до окремих вкладок порталу доступний лише

zareєстрованим користувачам. До них відносяться: особистий розклад студента, перегляд відвідування, сервіс успішність, перегляд навчально-методичного матеріалу. Для того щоб отримати повний доступ до усіх сервісів порталу необхідно здійснити реєстрацію. Крім того, автоматизовані системи управління дозволяють створювати і враховувати індивідуальні траєкторії навчання студентів, у тому числі через мережу Internet.

Проведений порівняльний аналіз доводить, що будь-яка існуюча в Україні автоматизована система управління навчально-виховним процесом побудована за принципом добре налагодженого ефективного інструменту для комплексної або часткової автоматизації процесів керування вищих шкіл усіх рівнів акредитації, використання якої суттєво впливає на конкурентні переваги навчального закладу на ринку освітніх послуг. Крім того, вона сприяє підвищенню швидкості та якості роботи з контингентом студентів і професорсько-викладацьким колективом, забезпечує надійність і цілісність управління в цілому.

Автоматизована інформаційно-аналітична система управління навчально-виховним процесом вищого навчального закладу сприяє вирішенню значної кількості автоматизованих функцій управління, зокрема:

- електронну реєстрацію, обробку даних та документообіг в єдиній інформаційній системі для кожного структурного підрозділу окремо і установи в цілому;
- планування, контроль та аналіз навчальної діяльності;
- оперативний доступ до інформації, що супроводжує навчальний процес;
- єдину систему звітів, як внутрішніх так і за вимогами МОН України;
- системи безпеки даних із урахуванням вимог законодавства.

Поряд із значними перевагами існуючих в нашій державі інформаційно-аналітичних систем управління освітнім процесом у вищій школі є й недоліки, усунення яких значно підвищить ефективність будь-якої із них:

- жодна із систем не передбачає розширених прав доступу користувачами (наприклад, налаштування інтерфейсу своєї індивідуальної сторінки);
- деякі системи перевантажені зайвими блоками та вкладками, які гальмують роботу з ними в цілому (деякі системи підлаштовані під загальноосвітні навчальні заклади та заклади профтехосвіти, в яких режим функціонування суттєво відрізняється від вищих шкіл);
- відсутність модулів, які спрямовані на організацію та контроль за виховною діяльністю студентського колективу (організація дозвілля студентської молоді, робота студентських органів самоврядування);
- жодна із існуючих систем не передбачає модулю, який би спрощував роботу студента із бібліотечним фондом того навчального закладу, в якому він навчається (підвищується ефективність підготовки студентів до занять) тощо.

Таким чином, враховуючи основні переваги та знайшовши шляхи усунення недоліків у процесі проектування інформаційно-аналітичних систем управління навчально-виховним процесом можна побудувати досконалу сучасну інформаційно-аналітичну Web-орієнтовану систему управління навчально-виховним процесом, яка дозволить здійснювати корекцію інформаційних потоків, пов'язаних з навчально-виховним процесом, домогтися оперативності та інтенсивності роботи у вищих школах, тим самим підвищуючи якість освіти та підготовку майбутніх фахівців.

Література:

1. Співаковський О. В. Управління ІТ вищих навчальних закладів: як інформаційні технології допомагають зробити управління ефективним / О. В. Співаковський, Д. Є. Щедросьєв, Я. Б. Федорова, Н. М. Чаловська, О. О. Глушенко, Н. А. Кудас / Методичний посібник. – Херсон : Айлант, 2006. – 356 с.: іл.
2. Серебряков Р. А. Особливості впровадження автоматизованої системи управління вищим навчальним закладом / Р. А. Серебряков, Л. П. Ляковський // Вісник НТУ : В 2-х частинах. – К : НТУ, 2008. – Випуск 17. – С. 7–9.